

Szerkesztőségi iroda:

R-Szombat, Jánosi-utca 42. sz.
Ide intézendő a lap szellemi
részét érdeklő minden közle-
mény és levelezés.

Bérmentetlen levelek nem fo-
gadtnak el.
Kéziratok nem adatkak vissza.

Előfizetési díj:

Egész évre . . . . . 4 frt.
Fél évre . . . . . 2 frt.
Negyed évre . . . . . 1 frt.
Egyes szám ára 10 kr.

GÖMÖR-KISHONT.

VEGYES TARTALMU HETILAP.

MEGJELENIK MINDEN HÉT VASARNAPJÁN.

Kiadó-hivatal:

R-szombat, Losonezi-utca 24.
sz. **Rábely Miklós** könyvnyom-
dájában. — Ide intézendők a
kiadóhivatalt illető előfizetési
pénz-, hirdetés-, nyilvtér-
és felszámolások.

Hirdetési díj:

Egy négyhasábos peitsor tér-
fogata . . . . . 5 kr.
Bétyegdíj: minden beiktatás
után . . . . . 30 kr.

Nyilvtér:

Egy sor . . . . . 20 kr.

Előfizetéseket elfogad: A „Gömör-Kishont“ kiadóhivatala Rimaszombat Losonezi-utca 24. sz., nemkülönben minden hazai postahivatal. Az előfizetések legezésérőbben posta-utalvány útján eszközölhetők. — **Hirdetéseket** csak a kiadóhivatal vesz fel.

Rimaszombat, 1886. június 5.

Az idealismus kihalása, a realismusnak átváltozása önzéssé, lett korunk bélyege. — S a mily mértékben tűnnek el az élők közül azok, kiknek keblét még az eszményi iránt való lelkesedés hevítette, s minél többen lépnek fel olyanok, kik a gyakorlatban csupán azért visznek szerepet, hogy önző ezéjajkát elérjék, vagy saját személyes hiúságukat kielégítsék: ép oly mérvben lesz lazábbá a társadalmi élet, indulnak pangásnak a közintézetek, tűnnek el nyomtalanul a legüdvösebb, a társadalmi élet felfrissítésére hivatott eszmék. — mert önző ezéjajkát megvalósításuk által kielégítve nem látjuk, és sokkal kényelmesebben vagyunk, semhogy ezt — báresak egy pillanatra is — fel tudnók áldozni a közjó érdekében.

Azonban ez még nem volna oly nagy baj, ha napról-napra általánosabbá nem válnék, s ha azon ősi, patriarchalis szellem, mely különösen nálunk, magyaroknál oly szép jellemvonás volt a multban, kihalófélen nem volna még a kis városokban is. — Pedig a mily mérvben veszíti ez el azon tért, mely felett évszázadokon át füstölögtek oltárai, ép oly mérvben veszítjük el mi is személyes szabadságunkat, s leszünk a centralisatio eszközeivé. — Igen, mert ez által megszűnván azon kapes, mely a társadalmat alkotó elemeket egyesítette: szétforgácsolódna azon erők, melyekkel őseink oly sok szép eszmét valósítottak meg, oly sok üdvös intézményt alkottak s tartottak meg, és hagytak szent örökségkép reánk.

De ezen irány még egy más, — s nem kevésbé veszedelmes következménynek lesz hovatovább előidézőjévé. Ugyanis megteremti ismét a különböző társadalmi kasztokat, melyeket pedig századunk szelleme eltörölt, s a miknek romjain alig egy század alatt átalakult nyugot Európa.

Ez az, mely már nálunk is tért hódított, s elválasztja az embert az embertől. — a polgárt a polgártól. S őszintén megvallhatjuk, hogy ezen hibá-

ban, sőt bűnben kisebb-nagyobb mérvben leledzünk mindnyájan. Mindennemű életkörülmények bíralatánál szinte hozzá vagyunk már szokva, hogy az egyéniségeket és eseményeket azon tekintetek szerint mérlegeljük, a mint vagyoni viszonyok vagy a társadalmi állások sulya „megkövetelik.“ A „non quis sed quid“ igazságos elve megmaradt irott malsztnak a nélkül, hogy valaki komolyan számba venné.

És talán ezen ellentétek, a társadalmi osztályok szétszakadásai, melyek megölik az egészséges fejlődést, aligha kirívóbbak máshol mint nálunk. Számítalan osztály létezik itt, melynek egybeolvasztására tett mindennemű kísérlet hajótörést szenvedett — mondjuk ki egyenesen — a kölcsönös féltékenységen és közönyön. A szellemi munka emberei, s ez a legesodálatosabb, állásaikat bizonyos magaslataik tekintik, melynek tetejéről meg nem bocsátható kicsinyléssel nézik az anyag munkásainak alant nyüzsgő hadát. Ezek ismét ellenségnek tekintik azt, kit hajlama, vágya, képessége a testi munka köréből elvon, s nehogy toladokodnak látszassanak, inkább visszahúzódnak onnan is, hol pedig minden szó és mozdulat egyenlő értékkel bír.

Bizony manapság nincsen egyenlőség még a templomokban sem. Es azért mondják — nem egészen alaptalanul — bírálóink, hogy e roppant előretörés között, melynek egész Európában naponta tanui vagyunk, a mi társadalmunk élete visszafelé halad. E bűn sulya azok vállára nehezül ugyan, kik osztályokra szaggatják, de következményeit, melyek jelentőségét közönyösen, felületesen „közöny“nek nevezzük, érezzük minyájan, mert minduntalan elénkbe tárulnak intézményeink pangásában, s általában a közügyek iránt mindinkább elharapodzó érdektelenségben s az áldozat és tett-készség hiányában.

E bajok ellen orvosszert bajos dolog irni. Ott, hol a jóakaratot és igyekezetet a hiúság és divatkórság — mert még az eszméknek is divatja van nálunk — megöli, ott hiába buzdul fel a törekvés

akár egy társadalmi forrongás erejével is, — ott mindent attól várhatni csak, a minek eddig még ellentállani senki sem tudott: a közművelődésnek.

Mert csak a valódi műveltség az, mely a társadalmi osztályokat egyévolvasztani, a kölcsönös megbecsülés által mindenki munkáját számba venni, értéksíteni és egyenlően jutalmazni, s egy valódi, egészséges közszellemet fejleszteni vagy felébreszteni képes.

Megtehetünk legalább annyit mindnyájan, hogy a valódi műveltség szabályai, követelményei, vívmányai és előnyei előtt köreinket ne zárjuk be.

r-y.

A gömörmezei ref. tan. egylet közgyűlése.

A gömörmezei ref. tan. egylet egyike a legrégebb egyleteknek a hazában. Alapított 1843-ban, s azon időtől fogva megszakitás nélkül működik, maga elé kitűzött ezéjaját: az önművelés által a tanügy emelését, általában a kultúra terjesztését megyénkben kétségkívül előmozdította. Első tagjai, régi munkásai, kik szent buzgalommal építették az egylet ma már virágzó jelenének alapját, kiket a szebb jövő reménye lelkesített a kitartó munkára, már régen piheenek; s új nemzedék állott a kihunyt helyére, mely az alapító ősök szent lelkesedésétől áthatva, hiven követi azok nyomdokait.

Az egylet fel van osztva nyolcz kisebb körre; minden kör külön-külön évenként egy értekezletet, együttesen pedig egy közgyűlést tart. Amazok tárgya leginkább a gyakorlati irányban való működés, a népiskolai módszeres oktatás fejlesztése, az utóbbi — ezeken kívül — a társadalmi fejlődést ezéző kultúrkérdések vitatása s a népoktatás ügyének a társadalom igényeivel való szoros összhangzatba hozatala.

A lefolyt gyűlés hatalmas bizonyosága az egylet ezen irányban való fontos működésének. Régi szokás szerint most is a „Jóvel szentlélek Ur Isten“ lelkesítő ének elmondásával vette kezdetét a tornyai templomban, világos bizonyítékul annak, hogy a gömöri ref. tanító kar — mint illik is — legszentebb tiszteletben tartja a vallást s az egyházal való szoros összekötését. Köztiszteletben álló derék elnöke, kit már annyi tisztujtásán a tagok kiváló bizalma mindig egyhangulag emelt e diszes állásra, szép megnyitó beszédében a tanító magasztos hivatását s az egylet nagy feladatát rajzolta. A főjegyző, évi jelentésében, a lefolyt

világot, angyalgárdája szárnyain a 15. század táján átvitette szent lakát Lorettóba. No ott jobban is megbecsülik. Azért a déli tenger halás munkásai — a hajós, tengerész nép — ma is tersattoi szűz Máriának nevezik őt, és tiszteletére a templomot építették ide, s körülvették mindenféle fákkal, melyek terebély lombjai nyugalmas, üde, mysticus homályba borítják egész környezetét.

Minden hajónak, mely a tengeren egy-egy szörnyű vihar rémei közül megmenekült — története „írásban és képbén“ megörökítve szemlélhető itt, s a refrain, mely leg-hívebben jellemzi a tenger népének babonás és szelid valóságát, mindig többé-kevésbé ugyanaz: „A végveszély pillanataiban, az orkán és hullámtornyok örületes dühöngése által lefegyverezve, a hajó népe halálra készen leborult és áhitatosan könyörgött segedelemért a tersattoi szűz Máriához, ki az ő szent angyalainak szárnyain megjelent és megmentette a hajót és népét az elkerülhetlen pusztulástól.“

Néhány sirirat jelzi, hogy itt a Frangepánok egykori temetkezési helye is van. „Hic jacet Dns. Nicolaus de Frangepanibus vglie segne Modrusie comesi.“ Másik: „Sibi et suis Stephanus de Rovere liber Baro etc. MDCXXXIII.“ No ez se épen tegnap lett ide írva!

Kiterjesztett szárnyakkal a vár közepe táján roskadozó kápolna bejárata előtt örökdió két sárkány, rettentő tekinteteket vetve a profán járó-kelőkre. Innen kezdve minden a pusztulás és romlás szomoró képeit tárja elénk. A borostyáulepte bástyák felett, alagutakban, vízvezetékek mellett, beomlott casamáták, megmaradt óeska várfalakon, melyek kövei között nem egy helyen lát az ember egy-egy ottfelelt ágyugolyót, elandalogva jár-kel a békés jelenkor kutató fia és elmékedik a harezias, régmúlt, daliás, mesés idők szilaj küzdelmeiben.

Szelid, árnyas, illatos babérlombok alatt, gyönyörködve és mélézva Fiume, a tenger és festői vidéke szemlélésében, vezet vissza utunk és szomorkodva intünk beszűnt Tersatto roskadozó köveinek. Dicső Frangepánok, elvzert deli hősök, nyugodjatok békén! S ha a visszatartathatlanul rohanó idők vasfoga végkép elenyésztí neveiteknek ezen regényes emlékeit is, s ez ódon várfalak kövei, bástyáitok és kriptáitok összeomlanak: akadjon egy könyöröletes emberei kéz, mely porladozó csontjaitokat egy közös sirba temesse el!

T Á R C Z A.**Reggeli harangszó . .**

Csendül a kis falu harangja,
Mig hangja messze hallszik el.
A völgy felett, bent a templomban
Hívó igaz nép énekel.

Magasba tör, fel, fel az ének,
A vágyó szív eget keres,
Áldva magát, mig kibuzogná,
Hiini tanul, remél, szeret.

Folyam az érzés, esermely árja,
Mennybe siet, és mennybe foly,
Hulláma tükrét hűn mutatja,
Jelenti a könny, a mosoly.

Fény árad az imádkozónak
Arczára, égi fény, derű.
A menny közel, legyen az élet
Bár oly sötét, oly keserű.

Csak higgyen a szív, s bizva, hittel,
Karolja azt a mennyet át:
Eloszlik a boru, s szelid fény
Deríti fel az éjszakát.

Fehér galamb a hit, emelve
Szárnyán a lélek égbe megy,
Boldog, kihez zöld olajággal,
Vigasztalással tére meg.

Csendül a kis falu harangja;
Ah! lelke oly érzéstele,
Imádkozom, és mintha, mintha
Hozzám is a menny szállna le.

Borsody Béla.

Kárpátoktól Adriáig.

— Vázlatok Tschew-Egueux utinaplójából. —

(Vége.)

Fiume maga igen sok alkalmat nyújt a szemlélődésre és mindennemű összehasonlítgatásokra. Két részből látszik állani, mely egymással ellentétes életet él. A régi Fiume sötét, izléstelen és kopott, — mely a multat képviseli; — az új Fiume, mint minden a mit humanus és szabad eszméknek hódoló korszak teremt: hatalmas, izlésteljes, monumentalis és szép. Szerencsés geographiai fekvésénél fogva Fiume szinte külvárosa Triesztnak és Budapestnek, s e két kisebb-szerű világáros által érintkezési pontját képezi fél Európának. Itt ölelkezik a tenger a földdel, s a mi e két hatalmat decorálja, urálja és eleveníti, mindaz nagy és sajátos. A természet maga kivételt tesz e vidéknél és figuráit úgy alakítja, hogy azok semmihez máshoz ne hasonlítsanak. Ennek a köhgye oldalába épített városnak emelkednie kell, s a molok, corsok és palatások fényözönét el kell árasztani narancsligetekkel, mandola- és olajfakrokkal, hogy az a hatalmas eszme, melyet Fiumenak nevezünk, ne csak félelmes, hanem enyhe, kellemes, nagyszerű, elragadó legyen mindenkire nézve. Összpontosítanám itt mindazon bűbajt, mely a magyar föld utólérhetetlen költészetét megteremti, mert Fiume legalkalmasabb pont arra, hogy gyűjteménye, muzeuma, összesítése legyen minden nagnak, a mit a magyar nemzeti szellem létrehozni képes.

És most — — felejthetetlen édes panoráma: Fiume elragadó képe, még egy pillantást szentelek búcsúképen kies környékednek! E pillantás a rég letűnt idők regényes világába visz engem, azokba a napokba vissza, melyekről nekünk már csak legendák és regék mesélnek.

„Nem mese az, gyermek!“
Fiunéből északraletre átmenve a Fiumára folyam felett épült susaki hidon, horvát földre lép a láb, melynek útján árnyas fák és pázsitos ligetek kínálnak üdvös pihenést. Vagy 600 lépcsőt megmászva, „Mjesto Trsat“ felirással ódon tábla jelzi, hogy itt már a Frangepánok ősi Tersatto várában vagy. Közél van a fogadalmi templom, melyről a monda szól, hogy a boldogságos szűz egykori házának helyén épült. A költői lelkületű Madonna valószínűleg nem találván kedélyével összhangzóan a körülfekvő kopár kö-

egyleti év működéséről adott számot a jelenlévők éber figyelme mellett. Ki csak parányira is érdeklődik a nevelés szent ügyé iránt, ki a haza boldogabb jövőjének egyik biztos alapja gyanánt a haza gyermekeinek helyes nevelését s a műveltség terjesztését tekinti, valóban örvendetes meggyőződést szerezhetett ebből arra nézve, hogy az anyagilag nagyon is szerény helyzetben levő néptanító anyai sok áldozatot hoz az önművelésért, hogy a társadalom részvétele s az anyagi gondok soha sem lankasztják benne a pályája iránti lelkesedés szent tüzét, és hogy valóban hasznára van az egyháznak, hazának s mindkettőt szereti.

Hogy az egylet jóra irányult működésével kér helyet a nagy társadalomban, lehet-e annak szebb bizonyítványa, mint azon szép áldozatkészség, melyet a megyei közművelődési egyesület iránt tanúsított, midőn tagjainak megadóztatásával, — a jelenlévők általános ohajtása folytán, — annak alapító tagjává lett, s további pártolását, magára nézve erkölcsi kötelességnek mondta ki. Nehéz munkával keresi szűken mért kenyerét minden tanító, de azért tud lelkesülni, tud hazafias czélokért áldozni.

Nem hagyhatom említés nélkül a kir. tanfelügyelő urnak az e tárgyban folytatott tanácskozás alkalmával mondott hazafias szövegét. Ha lett volna is a jelenlévők között, kinek szívében csak hamvadozva ég a hazaszeretet szent tüze, e napon, az ő lelkesítő szavaiból meg kellett tanulnia, hogy „A nagy világon e kívül, nincsen számodra hely,” tehát „A haza minden előtt!”

De a tanítói özvegyek és árvák ügyeit is szívén hordozza az egylet. Ezek óta gyámoltítja — a tagok önkéntes megadóztatásával — az Eötvös-alapot, és tanítói árvalázat. Az évi adót a jelen gyűlés is megszavazta; ez által mutatván meg, hogy híven követi az egylet-alapító ösök nyomdokait, s tiszteli azok emlékét. Mert azok a mostan élő nemzedék könnyeit igyekeztek letörölni, ez pedig a következő boldogabb sorsáért áldozik.

Volt egy kiválóan praktikus irányú gyakorlati tanítás is. Egyik kartárs a gyors számítás mesteriségét mutatta be érdekesen néhány példában. Alkalmoszerű tárgy volt ez is, mert bizony a mai szűk viszonyok között nagyon is szükséges, hogy a helyes számvetésben járatosok legyünk.

Majd a hiányos tisztakar kiegészítése, indítványok tárgyalása s több, az egylet beléletére tartozó ügy elintézése után a gyűlés véget ért. Az elnök ismét hatásos beszéddel zárta be azt, szíves köszönetet mondva a jelenlévő világi elnök-, s kir. tanfelügyelő uraknak az egylet ügyei iránt tanúsított érdeklődésük és halála méltó közreműködésükért.

Említésre méltó az egylet azon intézkedése is, miszerint a tanácskozás menetére nézve a legközelebb megerősítést nyert alapszabályainak ide vonatkozó pontjai értelmében a parlamentaris rendszert hozta be; tehát a tárgyhöz szóló kiváló tagok csak előleges feliratkozás után sorrendben hívtak fel a szószárra. Ez által a gyűlés lefolyása nyugodtabb s kétségkívül tanulságosabb is lett.

Ime, tehát a tanítók nagy része megérti a kor intő szövegét: „hat, alkot, gyarapít!” — műveli magát, hogy állását betölthesse. — S ha talán lassan halad, vagy éppen keveset tehet nagy czélja megvalósításáért a kevéssének oka talán nem is egészen önmagában, hanem az állásával járó nehéz körülmények — s a társadalmaknak az ő nemes feladata iránt tanúsított közönyösségében keresendő.

A gyűlés végeztével társas ebéd rendeztetett, melynek fénye, azonképen ára is a tanítók szűk zsebéhez volt ugyan mérve, de a melynek elevegséget s kedélyes színezetet adott a találkozás öröme s a jótékony czélra megadózott pohárvöszöntők lelkesítő hatása.

Közigazgatás.

Gömör-Kisborsod megye mezőgazdasági állapota a tenyésztési állatok s a termelt istálló trágya tekintetében.

(Folytatás és vége.)

Miután az illető számadatok előttünk fekszenek, vizsgáljunk meg meg egy más igen lényeges a mezőgazdálkodás, illetve növénytermelés sarkpontját képező körülményt is t. i. azt is, hogy mennyi lehet a meglévő állatállományunk után évenként termelt trágyamennyiség? s ebből szántó földjeinknek cat. holdjára évenként hány bécsimázsa istállótrágyát adhatnak? s ebből kifolyólag, ha kellőképp s rendszeresen akarunk trágyázni, (megyénket értvén) mennyi istálló trágyánk hiányzik? ugyanis:

Ezen számításunk alapjául a tudomány és számos gyakorlati kísérletekből teljesen valónak s helyesnek bizonyult adatokat veendő fel, nevezetesen; 1 darab 7 bécsi mázsa ételsúlyú szarvasmarha ad évenként teljes bő almózás mellett mindig istálón tartva 184 bécsi mázsa trágyát, azonban a legeltetési idő alatt elhullási veszteséget 60%-ot, erjedési veszteséget 30%-ot leszámitva, ad 50 bécsi mázsát. Ló ad 30-, számar 20-, egy sertés 10-, egy birka 5-, egy keeske 10 bécsi mázsa trágyát évenként.

A hiteles és hivatalos miniszteri (1885. évi) összeírás szerint megyénkben van összesen:

	1 db ad	Ezután nyerünk évenként
	bm. trágyát	bécsimázsa trágyát
Szarvasmarha	58822	50 = 2,941,100
Ló	15992	30 = 479,760
Számar	340	20 = 6,800
Sertés;	62315	10 = 623,150
Birka	191161	5 = 955,805
Keeske	906	20 = 18,120

Tehát az egész megyénk összes állománya után nyerünk évenként összesen 5,057,777 bécsi mázsa trágyát.

II. Az 1885. évi aratási eredmény hiteles összeírása szerint megyénkben termeltetett:

Őszi és tavaszi buza	33518 cat. holdban
Őszi és tavaszi rozs	28795 " "
Őszi és tavaszi árpa	11305 " "
Zab, tenkely	31641 " "
Repeze	119 " "

Főbb terményeink: 105378 cat. holdat tesz ki, ehez hozzáadva a feketenygar, lóherés s kapásnövény területét 34300 cat. hold, tesz a szántóföldben a trágyázandó terület 139678 cat. hold, s ezen művelési terület cat. holdjára esik évenként a megyében termelt s fent kitüntetett 5,057,777 bécsi mázsa trágyamennyiségből 5,057,777:139678 = 36 bécsimázsa trágya. Ez oly csekély trágyamennyiség, miszerint nem esodálkozhatunk,

ha 1 cat. hold buza, rozs, árpa vetésünk átlagban csak 5—6 mm. termést ad, s nem esodálkozhatunk, ha talajunk termékenységére évről-évre lejjebb száll, nem esodálkozhatunk ha folytonos szemtermelés mellett (évtizedeken keresztül) ha talajunk kimerült állapotba jutott, mert: megyénk 139678 cat. hold szántóföld területére, minden hatodik évben trágyázva, s 1 cat. holdra 400 bécsimázsa trágya számba mitva, megyénknek minden évben 9,311,866 bécsim. trágyát kellene termelnie, tehát a hiány 9,311,866 — 5,057,777 = 4,254,089 bécsi mázsa trágya. Ha pedig minden nyomást minden harmadik évben megakarnánk trágyázni, mint kellene, (mert a trágya termelő hatása csak 3 évig tart), akkor megyénk szántóföld területe megrágyázására szükséges lenne: 13,577,172 bécsi mázsa trágya — 5,057,777 hiányzik tehát 13,577,172 — 5,057,777 = 8,519,395 bécsimázsa istállótrágyánk évenként.

Első esetben tehát (ha 6 évben akarunk trágyázni) s ha a hiányzó trágyamennyiséget előakarjuk állítani, a mostani létszámmal meg egyszerűen, második esetben két és félszer annyi állatot kellene tartanunk, s hogy jól tarthassuk, kétszer, illetve három és félszer annyi takarmányt termelnünk mint most, és 2—3 annyi szarvasmarha legelővel bírnunk, mint jelenleg.

A fent körülírtakból világosan láthatjuk: 1. hogy mily nagy fontossággal bír az állattenyésztés, s hogy azt kellőképen előmozdítassuk, mindenekelőtt szükséges a) az apaállatok megvizsgálásáról szóló szabályrendeletet mielőbb életbeléptetnünk s gyakorlatba vennünk. b) szükséges elemező s a tenyésztésközvetítőket megfelelő tenyésztésiállatokról gondoskodnunk, c) a takarmánytermelést a lehető legkiterjedtebben üznünk, d) a községi szarvasmarha közlegelők feltörésével felhagynunk, sőt elegendő jó szarvasmarha legelő előállításáról gondoskodni minden egyes községnek.

2. Hogy hiányzó trágyamennyiségünket pótolhassuk szükséges a) okszerű trágyakezelés gyakorlatba vételével, (mellyel istálló trágyánk belértékét negyszeresen növeljük) b) komposzt-trágya készítésével, c) a nyári trágyatermelésre való nagyobb gondot fordítani (mert most nyáron termelt trágyánk vajmi kevés, oly csekély, hogy számításba sem vehető, pedig nyáron kellő alomszállal és okszerű kezeléssel s eljárás mellett több és jobb trágyát termelhetünk, mint télen, s a nyári trágya — a legelő után nyert trágya — a legelőcsőbb trágyája a gazdának egytized részében sem kerül, mint a téli trágya), d) s a zöld trágyának gyakorlatba vételét kell pótolnunk (hisz Amerikában igen sok vidéken kizárólag zöld trágyával trágyáznak, a gypsztalóherre alászántása által, s ezután a legkötőbb terméseket kapnak), e) ezenfelül, miután megyénk sok vasat termel, s a vas dephosphorizációjánál nyert első salak sok vilsót tartalmaz, s így igen nevezetes mennyiségű s kitűnő minőségű trágyát képvisel, a miért is igen kívánatos lenne, ha az illető vasgyár társulatok felkértenének, miszerint a fentnevezett elsőrendű salakot a többiekétől elkülönítve kezelnék, az eső kilugzásától lehetőleg megóvnák, s olesó áron a gazdákönzéség rendelkezése alá bocsátanák. Végül igen szükséges koncentrált trágyaszereket alkalmaznunk, nevezetesen párolt esontlisztel való trágyázást mielőbb gyakorlatba vennünk.

Mezőgazdaságunk az előbb kitüntetett szomorú állapot nemcsak megyénkre és egyes megyékre, de az egész ország területére kiterjed, úgy az állattenyésztést, mint a kevés trágyatermelést folytató, a növénytermelést illetőleg is. Így például

Hevesmegyében az említett hiteles összeírás szerint van 21399 tehénféle; erre van 407 tenyészbika, kellene pedig 532 drb. bika, hiány 125, s tekintettel arra, hogy a meglévő bikáknak venség s egyéb ok miatt 25%-a tenyészképtelen, tenyészésre alkalmatlan, akkor a tenyészbika szükséglet Hevesbe kitesz 227 tenyészbikát. Továbbá Temesmegyében van 50633 tehénféle, ezen szarvasmarha állományhoz van 791 tenyészbika a kisbirtokos telkesgazdáknak, s kellene lenni 1266 tenyészbikának, hiány 775 tenyészbika. Közép és nagybirtokosoknál 6296 drb. tehénféle állományhoz (melyhez a 3 és 4 évesek számának fele mint üszök vétnének fel mindenütt a számításba) van 115 tenyészbika, s kellene lenni 157-nek, hiányzik 42 tenyészbika, s így Temesmegyében a hiányzó bikaszükséglet 817 darabot tesz ki, ezen számhoz hozzáadván a létező bika létszám 25% tenyészképtelenségét, lesz itt a tenyészbika szükséglet 817 és 151 = 968.

Hevesmegyében az 1885-ik évi összeírásban kitüntetett marha létszám után az előbbi számadatok folytán termelnek összesen 5,468,495 bécsi mázsa istálló trágyát, ebből 2,484,29 cat. hold szántóföld terület, 1 cat. holdjára esik évenként 22 bécsi mázsa, holott ha földjeiket minden hatodik évben meg akarják trágyázni, (kerteken, szőlőkön s réteken kívül) kell 16,396,314 bécsi mázsa trágya, hiányzik 11 millió, ha pedig szükség szerint a turnusokat minden harmadik évben meg akarják trágyázni, (mint kellene), akkor Hevesmegye szántóföld területére kellene 43,041,057 bécsi mázsa trágya, hiány 38 millió. Tehát első esetben a szükséges trágyatermelés előállítására a mostaninál még két annyi, a második esetben a mostaninál legalább hatszor annyi marhát kellene tartaniok, illetve hatszor annyi takarmányt termelnők, mint jelenleg.

Temesmegyében is hasonlóképen áll a trágyatermelés. Itt az 1885-iki állatösszeírásban kitüntetett állatlétszám után évenként termelnek 11,467,679 bécsi mázsa trágyát, ebből esik 1 cat. holdra évenként a termelt trágyamennyiséget elosztván 510,458 cat. hold szántóföld területre) 22 és fél bécsi mázsa trágya esik, holott 6 évre trágyázva kellene 23,690,128 bécsi mázsa trágya, hiány 22 millió bécsi mázsa, három évre trágyázva kellene 67,890,914 bécsi mázsa, hiány 55 millió bécsi mázsa trágya.

Hogy tehát a kellő mennyiségű istálló trágya előállításának, első esetben még kétszer annyi, második esetben még ötször több marhát kellene tartaniok, s legalább is hatszor annyi takarmányt termelnők mint jelenleg.

Az állattenyésztés dolgában az apaállatok hiányát s az ez idő szerint termelt trágya kevés mennyiségét illetőleg a kitüntetett módon állunk nemcsak a jelzett három megyében, de egész országszerte, azért azon intézkedések, melyek Gömörmegyénel az apaállatok és a trágyamennyiség hiányának pótlására elmondattak, minden megyében ország-szerte gyakorlatba vehető.

S minthogy a tenyészapaállatok s az istálló trágya hiányában az egész ország mezőgazdasága szenved, a baj orvoslására országos intézkedés szükséges. Szükséges pedig mindennek előtt oly intézkedés: hogy a gazda olesó és hamisítatlan koncentrált trágyanemeket, nevezetesen olesó és hamisítatlan esontlisztet kaphasson,

mely trágyaanyag alkalmazása, hazánk vilsóban kimerült talajára igen indikálva van,) hogy pedig a mezőgazda olesó és hamisítatlan esontlisztet juthasson, következő kormány-intézkedésre lenne szükség: a) a nyereszontok kivételének betöltése. b) Esontlórész, esontliszt kezelet és áruháznak kizárólag megbízható gazdakezekbeni letétele. c) Több apró esontlórész malmok felállítása. d) Esontliszt s egyéb trágyával való trágyázási kísérleti állomások felállítása, minden megyében a gazdasági egylet közbenjöttével, hogy a esontliszt s egyéb olesó mütrágyával való trágyázás a gazdák által mielőbb gyakorlatba vettessék. e) Hogy a magyar gazda olesó s vilsótartalomban gazdag pótrágya anyagára könnyen szert tethessen, a vas dephosphorizációjánál nyert elsőrendű salak, — mely nagy vilsó tartalommal bír — kormányrendelet folytán a vasgyárosok által elkülönítendő, az eső kilugzásától megóvaodó, s olesó áron a gazdákönzéség rendelkezésére bocsátandó lenne. A nevezett salaknak a vasgyárosok eddig semmi hasznat sem vették, a gyár körül csak tért foglalt el, így a gyárosok is kapnának érte valamit, a mezőgazdák pedig nevezetes mennyiségű s kitűnő minőségű s olesó pótrágyára tennének szert. f) A trágya anyagok szállítása a vasutakon igen leszállított áron eszközölthetessék.

A megírottak volnának szerény nézetem szerint azon mielőbb életbeléptetendő eljárások és intézkedések, melyek a mezőgazdaság fent kitüntetett hiányait mielőbb orvosolnák, mellyel úgy az állattenyésztésnek, mint a növénytermelésnek egy kis lendületet adni lehetne.

P.-Apáthi, 1886. január hó 5-én.

Vajda Gyula, gazd. egyt. titkár.

Levelezés.

Budapest, 1886. jún. 3.

Ma tartják ünnepélyes bevonulását az u. n. Dunatűndérek Budapest baloldali gyűgyűri cörsőjára.

Valamit csak nekünk is ki kellett találnunk a tavasz méltó megünneplésére, mikor a gumütlich bécsiek az ángliusz kertek valamennyi virágait letarolták, hogy szirmaival a Prater elfeledhetetlen látványt nyújtsanak sóvárgó szemünknek.

A magyar főváros legigézőbb várasza — mint tudva van — a szöke Duna sima tükreben, a vén Gellérthezy lábai alatt rejlik. Ide sóvárog most mindenki, a ki élvezni ohajt. A Duna fogja visszarágyogni nemcsak a setét égbolt csillagmüriáját, az ezer meg ezer gázlámgot, s a fiatal leányok kaczer szemek hohérpálosát és gyémánt collierjét is.

A redoute előtt három nap óta úgy fel van lobogóva minden, a mint azt koronázás óta nem láttuk, s ma estére ugyszerűbb lesz a Ferencz József rakpart, mint 1867-ben volt, midőn erre vonult a néhai híres baloldallal demonstráló fáklás menet, a budai békés polgárság nem nagy mulattatására.

Ma sem igen fogják a jobb parton valami nagyon dicserni a 4—5 katona-banda bombardonjainak s reztrombitáinak rotogytatását, kivált ha az ember úgy éjfel után el akar aludni s az égen is meg a földön is kaszas csillagnak nyomába jár a sánta lány az ételhordóval.

Istenem! ha szegény Saska élne, uton-utófélen emlegetné, hogy a „Jerikó falait akarja az a megerősített zenekar ma ledönteni,” a mitől ha le is potyog az első általános biztosító társaság hazánk kariatydjeiről a malter: nem kell félni, a Heuzzi szobrának nem lesz semmi baja. Mert ha szépen összefér a cörsőn a tricolor a sárgafekete zászlóval a Margitsziget czimerpajza alá kötözve, s hazánk legszebb hölgyei önfelédten lejtik — jótékony czélra — a közösgyes tiszték acélos karjain a kalambajkát: tisztellel kérjük, már mért ne vacsorálhatna ma az Olympuson a Heuzzi generalis Nagy Sándor magyar vezérrel; mért ne tartlizhatna, teszem azt Haynau: Patay Estánnal??

A főczél az, hogy sok — sok pénz jöjjön be s a jótékonykónyság olyan fogalom, a mely meg az apró félreértéseknek is imponál!

R. I.

Nagy-Röcze, 1886. június 3.

A nagyroczei polgári-iskola ifjusága folyó hó 1-én tartotta meg junialisát. — A tanuló ifjuság zenekiseréttel, dobszóval, mozsárdurrogással s nemzeti színű zászlók alatt vonult ki a fürdőkertbe a város közönségének élénk rokonszulas kiseretében. — Az uton a lelkesült ifjuság folyton dalolta „Kossuth Lajos azt üzenté” s „Hazádnak rendületlenül”-t. — A délelött tornajátékkal telt el, majd közös ebédet vettek részt mindannyian. — Délután fiatal tuzel s fíradhatatlanul járta a esárdást az ifjuság legnagyobb része, s a tánczot csupán az ifjuság lelkes s melegkeblü barátai által rendezett oszonna elköltése szakította meg. Ugy kilencz óra felé vonultak haza vig dalolás között. — A junialison a város és közeli vidék intelligentiája nagy számmal vett részt, s valódi tavaszi mulatsággá nőtte ki magát, a menyenyiben a „nagyok” tánczának éjjele 2 óra vetett véget.

Másnap, ezzel szépségben vetekedő s talán jelentőség-teljesebb ünnepély folyt le a város falai között. Ugyanis városunk főterét egy kristálytisztá vizü hegyi patak átögyanánt metszi ketté s mig egy része boltozat alatt megy a közeli malomra, addig más része erös köfal partok között halad tova. E patak partja a piszok és szemét fészke volt. A város előjárósága már régebben ohajtotta ezt átalakítani, de a kivétel csak maradt. Mig végre városunk erélyes s különösen a kulturális előhaladásért lelkesedő polgármestere, azt egy mindentekintetben kielégítő, tiszta gesztenyészétannya alakította át. — E hely adottát a város közönségének élénk részvétele mellett a nyilatvósságnak, s közkívánatra alkotója után „Károly sétány” nevet nyert. — Meghatva mondott Stefaucsok Károly polgármester köszönetet ez általa nem érdemeltnek mondott, előtte igen becses figyelemért, s kéri a közönség jóakarátát, bizalmát addig, mig azt megérdemli. Lelesk eljenzés volt szavaira a válasz.

Igéretet tett továbbá, hogy a főter két részét összekötő hidat, mihelyt a körülmények engedik, esinnal kiépíteti, úgy, hogy ez a sétánynak, mintegy kiegészítő része s ahoz méltó kapuja legyen. — Kéri, hogy az építendő hidat „Margit hidnak” nevezzék el, városunk egy még zsege korban lévő, egyik kedves leánykájának neve után.*) — A felharsanó éljen tanusitá, hogy indítványát az egész város

*) Tudjuk ki az!

magaévá tette. — Az ünnepélyt a főterem táncszal fejezte be az egybegyűlt közönség. — Örömmel írom e sorokat, melyek városunk előrehaladásáról tanuskodnak, s erős meggyőződés, hogy polgármesterünk erélye, tapintata a várost széppé, vagyonosabbá és tisztá magyar érzelművé teszi. A csak imént megalakult köznevelődési egyesület, a város egész intelligenciája támogatja kitűzött nagy feladatában.

Kl.

Szíves kérelem.

A budapesti és vidéki atletikai klubok tagjainak készséges igéretét bírjuk, hogy a tornaszat és atletika ügyének emelése céljából a közlegő pünkösdi ünnepek alkalmával tekintélyes számban fognak körünkben megjelenni s a városunkban közelebb megalakult torna-egyesület javára atletikai versenyt tartani. Az ünnepélyt rendező bizottság mindent megtesz, hogy a nemes sport férfait méltón fogadhassa s az ünnepély sikereit biztosítsa.

Fölkérjük ezennel tisztelt polgártársainkat, hogy az országjárta ismert vendégszeretetét a pünkösdkor érkezendő vendégeink iránt tanúsítani s azokat a szállásoló bizottság megkeresésére szívesen elfogadni méltóztassanak.

Rimaszombat, 1886. június hó 6.

Perecz Samu, torna-egyesületi titkár.
Szabó György, torna-egyesületi elnök.

Hírek és vegyesek.

Lukács Géza megyei h. aljegyző tegnap, szombaton délután 1/2 órák tartotta esküvőjét Broncs Anna urhölgygel a legszűkebb családi körben. — Tanúk voltak Danics László és Lukács Béla kövecesi földbirtokosok.

A rimaszécsi aljárásbírói állomásra a jelentkezett pályázók közül — mint értesültünk — első helyen Huba Gyula ipolysági járásbírói aljegyző, ki a joggyakornoki éveket Rimaszombatban töltötte, s ez idő alatt vidékünk széles köreiben mint a fiatalság egyik nagyreményű tagja volt, lett felterjesztve.

Testületi látogatásképen múlt vasárnap a losonezi állami gymnasium tanári kara időzött városunkban mint a helybeli gymnasium tanári karának kedves vendégei. A szívesen látott vendégeket a tanári kar kalauzolta a városban s délben a fűrdőben fényes table d'hôte-t rendezett tiszteletükre. A tanári kar minden nevezetebb közintézetet meglátogatott és Rimaszombat gyors előhaladása és emelkedése fölött őszinte örömeiket és csodálkozásukat fejezték ki.

A várva-várt esőt, ez időszert legkedvesebb, legohajtóbb vendégét a magyar gazdának végre meghozta a tegnapi nap. Deli 12 órák kezdődött s másfél órán át zuhogtak alá az eget esatornáiból a legkövérebb hatalmas vízszlopok. Néha záporra is izmosult, de kárt azért sehol sem tett.

Magyarosodás. Folyó hó 4-én az az áldozócsütörtök ünnepén a rimabrézói egyházban magyar isteni tisztelet tartott, s az ünnep fényét nagyon emelte tiszteendő Liszky János lelkész ur által ez alkalommal mondott szép prédikáció. E tekintetben, mondható, nagyon szép haladást tett a rimabrézói egyház, mert eddig úgy volt a magyar isteni tisztelet megtartva, hogy tót isteni tisztelet előzte meg, míg most ez utóbbi egészen elmaradt, mindamellett az egyház hívei zsufolásig megtöltötték az Isten házat, sőt idegen egyház hívei is vettek részt ezen szép isteni tiszteletben. Bizony nagyon kívánatos volna, hogy a többi egyházak lelkészei is követnék e szép példát.

Mulassunk hazafiságból. Rimaszombat ifjusága a „Gömörmezei magyar köznevelődési egyesület“ javára ma vasárnap 1886. évi június hó 6-án a „Széchenyi-kert“ben táncszal egybekötött tavaszi mulatságot rendez, melyre a n. é. közönséget tisztelettel meghívja a rendezőség.

A pünkösdi ünnepek alatt Rimaszombatban rendezendő tornaünnepély rendezősége tudatja hogy nyomatott programok a helyszínen is lesznek kaphatók. A kik ténylestől meghívót és programot nem kaptak volna, szíveskedjenek eziránt az irodai bizottság bármely tagjához (Fábray János, Benko János, Perecz Samu, Lőrinczy György) fordulni. A tornaünnepély iránt roppant nagy körben kelt tel az érdeklődés, úgy, hogy az minden eddiginél fényesebbnek és impozansabbnak ígérkezik. Felhívjuk olvasóinkat, hogy ülőhelyekről is jó előre gondoskodjanak, mert máris sok előjegyzés történt nemesek megyéinkből, hanem a közel-fekvő szomszéd megyék és vidékekről is, valamint a fővárosból.

Majálisok. A rimaszombati dalárda majálisa a Széchenyi-kertben május 30-én díszes és nagyszámu közönség részvételével tartatott meg, míg az egyesült protestans gymnasium ifjusága szokott tavaszi táncmulatságát folyó hó 2-án, a szabadkai erdőben rendezte. Mindkettő fényesen sikerült, s a tapintatos, ügyes rendezés folytán a mulató közönség két szép nap kellemes emlékeivel lett gazdagabb.

A gömörmezei muzeumnak Szilávy Lajos, losonezi kereskedő, városunk szülöttje, megyéje iránti kegyeletből az „Egytörtés“ politikai napi lapnak 19 évi teljes folyamait, valamint a „Honvéd“ és a „Szombati Lapok“ több évfolyamát ajándékozta. A küldemény négy ládat tesz ki három métermázsá sullyal. Nevezett lelkes hazánkfia azok közé tartozik, kik úgy gondolkoznak, hogy ezekből a lapokból „a jövő nemzedék egyetmást a történelem számára felhasználhat.“ Igaza van. Eljén! — Miképen szoktunk elbánni napi lapjainkkal, elég a kaszinóknak közgyűlést követő hírlap-árverésre utalni. Szerencse, hogy a hírlaptömegből egy-egy lapot a gymnasium és a megyei muzeum könyvtáruknak menthetünk meg a kaszinó szíveségéből. Magyarország közoktatási miniszterét bizonyosan az birta amoz elhatározására, hogy egy országos hírlap-könyvtárat hozzon létre, mert a hírlapirodalom termékeit egyébre is tekintni alkalmassnak, semmint csupán takaró papírosra vagy épen fidibusra. Hát bizony magunknak is kell megmentenünk azokból a lomnak tartott s közönségünk előtt általában ephemer jelentőségű lapokból, melyek kivált általánban ephemer jelentek meg. Ugy halljuk, hogy muzeumunk egyik barátja csakugyan teljes épségében conserválta, mindazon lapokat melyek Rimaszombatban eddig megjelentek, s valamennyit egyéb megyei nyomdatermekék gyűjteményével együtt a gömörmezei muzeumnak ajándékozta. — „No's, mit mosolyog az ur?“ kérdi a rongyszédő. „Bankó lesz még ebből!“

Lesz járdánk a vasuti állomáshoz. Ugyanis a város már elkezdte tölteni a buzapiac, illetve az épülőfélben

levő törvényszéki palotától a vasutállomásig vezető országot mellett elvonuló árkot, hogy annak helyén kényelmes, a gyalogjáró közönség igényeinek teljesen megfelelő utat nyerjen. — Mindenesetre elismerést érdemlő intézkedés, mely nívátva van azon kényelmetlenséget megszüntetni, mely a robogó kocsik kikerülése által fenyegette azokat, kik gyalog vonultak be a városba, vagy ugyanigy mentek az állomáshoz.

Beküldetett: Van szerencsém előfizetési ivtartóimnak szíves tudomására hozni, hogy az előfizetési határidőt augusztus — illetve szeptember végeig meghoszabbítottam. — Megjegyezvén azonban, hogy elegendő előfizetők jelentkezése esetén a mű előbb is megjelenend. Borsoy Béla.

Vas Gereben művei-nek füzetes kiadásából megjelent a 15—18-ik füzet. E vállalatot, mely kiadójának Méhner Vilmosnak becsületére és dicsőségére válik, melegen ajánljuk olvasóink figyelmébe. A mű rendkívül díszes kiállítású és olesó. Megrendelhető a kiadónál (Budapest, IV. papnövelde-utca 8. sz.) valamint minden hazai könyvkereskedőnél és könyvárusnál. Egy füzet ára 25 kr.

Nyilvános nyugta. A rimaszombati eszmadia ifjuság által 1886. év május hó 16-án a Széchenyi-kertben rendezett tavaszi táncszal

bevétele	43 frt 20 kr.
kiadása	32 frt 10 kr.

tiszta jövedelme pedig 11 frt 10 kr. volt, a mely összeget a helybeli tüztöltő-egylet zászló-alapja javára a feufnevezett ifjuságtól köszönettel átvettem. Rimaszombat, 1886. május 24-én Kovács Zsigmond, tüztöltőegyleti pénztáros.

Színészet.

Ujházy Ede Rimaszombatban.

Azon három estét, melyet Ujházy Ede urnak, a budapesti nemzeti színház egyik legkitűnőbb művésznének vendégszerelése tett reánk nézve felejthetlenné, szombaton a „Miniszter előszobájában“ című dramolette és „Oszti nap-sugár“ című vígjáték nyitotta meg. Lehet, hogy csalódunk, de véleményünk, hogy Knabe Farkas Jeremiás alakítása jelenti az Ujházy ur remek művésztének tetőpontját. Egyébként pedig vasárnap a „Budapest“ című bohózat és hét-főn az „Országgyűlési szálka“ előadásán is lelkes közönségünk sűrű tapsviharakkal, melyek olykor valóságos ovencziókká nőttek, — fejezte ki őszinte elismerését és köszönetét a kitűnő művésznek, míg az utolsó estén a „Három-Rózsa“ vendéglő kávéház helyiségében, tiszteletére sikerült banquetet rendezett.

Mintegy 50 tagból álló díszes társaság gyűlt itt egybe, s kísérte le előadás után a művészt, a terített asztalok mellé, hol a városi közönségen kívül, — melynek legnagyobb részét természetesen a lelkes fiatalság képezte. — derék színésznők közül is Bács Károlyné sz. Maár Julia urnó, Aradiné, Gyurmann Alice, Rózsa Rózsika, Erdei Berta, Kuthyné, Bács, Völgyi, Komjáthy, Aradi, Fábrián is megjelentek.

A cigány zenekar lelkesítő nótái mellett hamarosan jövedvre derült a társaság. A második fogás után Lőrinczy György, lapunk szerkesztője, majd Török József községi iskolai igazgató tanító köszöntötte fel a művészt egy-egy rövid toasztban, melyet a társaság zajosan megénekelte. Majd dr. Szabó Samu megyei főorvos szellemes, élénkkel szikrázó toasztjában a jelen volt nőként üritett poharat. dr. Ráosy Gyula Bács Károlyért és tarsulataért, ifj. Török László élénk humorú szójátékokban gazdag toasztját örökös derűtséggel és taps kísérette, míg maga az ünneplő művész Rimaszombat város műpártoló közönségét és ifj. Török Lászlót, mint az ifjuság vezérét köszöntötte fel, s szép toasztjára szűnni nem akaró riadó taps és lelkes éljenzés felelt.

A lelkesedett társaság a hajnali órákban oszlott szét, azon őszinte ohajjal, vajha minél előbb és minél gyakrabban újra üdvözölhetnének körünkben a kitűnő művészt és gyönyörködhetnének remek alakításaiban s kedves társaságában. Ujházy Ede ur a kedden reggeli vonattal utazott vissza Budapestre s aznap délben Füleken Jörg József állomásfőnök ur vendége volt, hová Bács Károly igazgató is elkísérte.

Kedden Rózsa Rózsika k. a. e jeles tehetségű kedves művésznő jutalomjátékaul: „Nézd meg az anyját, vedd el a lányát“ Berezik esinos vígjátéka adatott elő rendkívül kis közönség előtt, melyet azonban nem szabad részvétlenségnek tulajdonítanunk, hanem inkább a türethetetlen hőségnek. A szorgalmas tehetségű művésznő elismerést érdemlő, szerezetreméltó játéka és igyekezete iránt a közönség három díszes esokorral fejezte ki méltánylását, mely meg is volt érdemelve.

Csütörtökén a „Furesa háború“ című operette adatott elő, melyben Erdei Berta k. a. és Rózsa Rózsika k. a. játéka s ügyes alakítása, valamint szép és finom hangszínezetük érdemelték ki riadó tapsokat.

Szombaton „Rip van Winkle“ kerül színre. Legnagyobb azonban az érdeklődés a hétfői előadás iránt, a mikor is Bács Károly lelkes és hazafias társulata Jókai „Fekete gyémántok“ című remek színművét adja elő a megyei magyar köznevelődési egylet javára.

Hogy az előadás iránt az érdeklődés fokoztassék s a hazafias célról a közönség tájékozva legyen, Török Bálint ur, az egyesület fáradhatatlan elnöke a következő lelkes felhívást boesátotta ki:

„Bács Károly ur és kedvelt társulata a „Gömörmezei magyar köznevelődési egyesület“ javára e hó 7-dik napján előadást rendez, melynek anyagi sikere csakis művelt közönségünk látogatásának mérvétől függ. A színre hozandó darab — koszorús írónk Jókai egyik mesterműve a „Fekete gyémántok“ — már magában is érdeket keltő s így annál inkább szabad reménylenem, hogy színészeink áldozatkészsége ez alkalommal általában méltányoltatni fog. Ugyanazért, midőn egyesületünk céljainak nagyfontosságát becses figyelmébe ajánlani szerencsém van, tiszteletteljesen kérem, miszerint emez előadás óhajtott eredményét személyes megjelenésével biztosítani, s erre kedves családjá tagjait és ismerőseit szintén buzdítani kegyeskedjék. — Hazafini üdvözléssel

Rimaszombat, 1886. évi június 2.

Török Bálint, egyes. ideigl. alelnök.“

A rimaszombati torna-egyesület

javára Rimaszombatban, 1886. évi június hó 13. és 14-ik napjain tartandó atletikai ünnepély sorrendje:

Június 13-án (pünkösdk vasárnapján) reggel 9 órák a Budapest és vidékéről érkező atleták, kerékpározók és vendégek fogadtatása a jánosii kapunál és a főterem a városháza előtt. Délután találkozás a Széchenyi-kertben.

Este ismerkedési estély ugyancsak a Széchenyi-kertben. Június 14-én (hétfőn) délután 4 órák a katonai gyakorlóterem (külső marhavásártér) levő versenytéren.

Versenye: 1. Felvonulása a jelenlevő atletáknak. 2. Gyaloglás, (tisztá) 3000 m. Elsőnek ezüstérem és teszteletajándék, másodiknak bronzérem.

3. Kerékpár verseny. (kik még első díjat nem nyertek) 1000 m. Elsőnek ezüst érem, másodiknak bronzérem.

4. Távolugrás. Elsőnek ezüstérem, 2-diknak bronzérem.

5. Távolfutás. 3000 m. Elsőnek ezüstérem és teszteletajándék, másodiknak bronzérem.

6. Kerékpár-verseny. 2000 m. Elsőnek ezüstérem és a hőlyek díja, másodiknak bronzérem.

7. Futók akadályversenye. 500 m. Elsőnek ezüstérem, másodiknak bronzérem.

8. Kerékpározók akadályversenye. 1000 m. Elsőnek ezüstérem és teszteletajándék, másodiknak bronzérem.

9. Magas ugrás. Elsőnek ezüstérem, másodiknak bronzérem.

10. Kerékpár lassu-verseny. 50 m. A leglassabb meőnek ezüstérem, másodiknak bronzérem.

11. Nyújtó tornász verseny. Elsőnek ezüstérem, másodiknak bronzérem.

12. Sik futás. 10 yard (91.3 m.) Elsőnek ezüstérem másodiknak bronzérem.

13. Nagy kerékpár-verseny. 10.000 m. Elsőnek ezüstérem, teszteletajándék, másodiknak bronzérem, teszteletajándék, harmadiknak bronzérem.

14. Kardvívás. Elsőnek ezüstérem, 2-iknak bronzérem.

15. Kerékpár-müverseny. Elsőnek ezüstérem, teszteletajándék, másodiknak bronzérem.

Verseny után: az érmeek kiosztása, társas vacsora, tánc virradtig.

Helyárak a versenytéren: Ülőhely 1 frt; a jegy a táncestélyre is érvényes. Allóhely 40 kr.; belépti díj a táncestélyre 50 kr. — A tiszta jövedelem a rimaszombati torna-egyesület javára fordittatik. — Felülfizetések közzönettel fogadtatnak s hírlapilag nyugtáztatnak. — Belépti jegyek előre válthatók: Miskolczy István, Baksay József, Kern Adolf és Tibély S. A. uraknál és a helyszínen a pénztárnál.

Verseny-föltételek: 1. A versenyek minden műkedvelőnek (amateur) nyitva vannak. 2. Nevezések a helyszínen történnek. 3. A gyaloglásban futni nem szabad, s a poroszkalás és az ugynevezett mügyaloglás nem engedtetik meg. 4. A kezdők kerékpár-versenye csak még első díjat nem nyertnek van nyitva. 5. A távolugrásnál egy próba ugráson, mely nem számít, három ugrás közt a legnagyobb számítottatik. Előre bukás jó, hátra bukás érvénytelen. 6. A kardvívás egészen testre 6 „Touche“-ra megy; ki legkevésbé vágást kap, győztes. 7. A kerékpár-müversenyzők egyenként mutatják be versenyzésüket és a bizottság ítélete mérvadó. 8. Magas ugrásnál a deszka 1.20 m.-nyire van a nádtól: ki a nádat ugyanegy magasságból kétszer leüti eláll. 9. A versenybírószám határozatai ellen nem lehet föllebezni. Az ünnepély bármely rossz időjárás mellett is megtartatik.

Hivatalos közlemények.

Gömörmezei alispánjától.

Hirdetmény.

6081. sz. — A honvédségi Ludovika akadémiában felállított tényleges állománybeli tisztképző tanfolyamra, az 1886/7-ik tanévre betöltendő helyekre, törvényhatóságunk, mint a gróf Buttlér-féle Ludovika-alapítvánnyal egybekötött bemutatási jog gyakorlatára jogosult egyik törvényhatóság — a megnyitott pályázat alapján — egy ifju bemutatására, illetve ajánlatára lévén jogosítva és felhiva, e végből, valamint a megyei uti bizottságnak, a folyó évi közmunka feladvány végrehajtása körül felmerült nehézségek elhárítása tárgyában beadott véleményező jelentése, nemkülönben több fontos és közérdekű, sürgős elintézésre igénylő ügy érdemleges tárgyalása végett is — rendkívüli megyei bizottsági közgyűlés megtartása vált szükségessé.

Ezen rendkívüli közgyűlés határideje — főispán ur ő méltóságával egyetértőleg, folyó évi június hó 23-ik napjának d. e. 9 órájára Rimaszombat városba kitűzve, ezen intézkedés köztudomásra hozatik, s a megyei bizottság t. tagjai felhivatnak, hogy minél nagyobb számban megjelenjen s a tanácskozás tárgyát képezendő közérdekű ügyek elintézésében részt venni szíveskedjenek.

Kelt Rimaszombatban, 1886. évi június hó 3-án.

Bornemisza László, alispán.

Gömörmezei alispánjától.

Pályázati hirdetmény.

5878. sz. — Gömör és Kishont t. e. vármegye köz-kórházánál, lemondás folytán üresedésbe jött és évi 600 frt fizetéssel, szabad lakás, iutési és világítási javadalmazással rendszeresített gondnoki állomásra ezennel pályázat nyitattik. Mihez képest, ezen állomásra pályázni kívánók értesitetnek, hogy eddigi foglalkozásukról, erkölcsi viseletükről, tanulmányaikról és a könyvvezetésbeni előismereteik és jártaságukról szóló hiteles bizonyítványokkal felszerelt pályázati kérvényeiket folyó évi június 30-ig mint véghatáridőig Rimaszombatban a megyei alispáni hivatalnál beadni — annyival inkább el ne mulassák: mivel a később beérkezendő kérvények figyelembe vehetők nem lennének.

Rimaszombat, 1886. május 29-én.

Bornemisza László, alispán.

Rimaszombati kir. tszék elnökétől.

Pályázat.

604. sz. — A vezetésem alatti rimaszombati kir. törvényszéknél üresedésben lévő 360 frt évi segélydíjjal javadalmazott joggyakornoki állomásra pályázatot hirdetek.

Felhívom tehát mindazokat, kik ezen állást elnyerni óhajtják, hogy életkorukat, elméleti és gyakorlati szakképzett-

ségüket, s netalán eddigi közszolgálatukat igazoló okmányokkal felszerelt, sajátkezűleg irt, és szabályszerűleg bélyegzett pályázati kérvényekkel f. évi június hó 15-ik napjáig elnöki irodámban annál is inkább nyujtsák be, mert az elkésve érkező kérvények figyelembe vételni nem fognak.

Rimaszombat, 1886. május 29.]

Fornét Jenő, kir. tszéki elnök.

A roznói járás szolgabirojától.

Pályázati hirdetmény.

1219. sz. — A roznói járás területén üresedésbe lévő csetneki körorvosi állomás betöltésére ezennel pályázat nyitattik. — Ezen állomás javadalmazása az ezen egészségügy csoportba tartozó községek által évenként fizetett 400 forint fizetés s 100 frt lakbérből áll, jogositva lévén a megválasztandó körorvos nappali látogatásért 20 kr. éjjeliért 40 krt követelni, fuvart a gyógykezelt tartozván adni. A megválasztandó körorvos tartozik községeit havonként legalább egyszer meglátogatni s a szegényeket ingyen gyógykezelti. Szabályszerűen felszerelt pályázati kérvények f. évi június hó 15-ik napjáig annál bizonyosabban beadaudók alulirothoz, mert a később érkezők figyelembe vételni nem fognak. A választás f. évi június 16-án d. e. 10 órakor Csetnek nagy községben fog megtartatni.

Rozsnyó, 1886. május 12-én.

Tomory Géza, s. k. s. szbíró.

Gömörmegey kir. tanfelügyelőjétől.

197. sz.

Értesítés.

Tekintetes iskolások! Tánecses Mihály, a nép igaz barátja, a nép jogainak apostola, műveit a „Központi Tánecses-bizottság” Budapest, Zerge-utca 5. sz. I. em. 10. sz. kiadta s ezekből eddig 10 kötet, egyenkint is 50 krajvával kapható nevezett bizottság és minden könyvkereskedőnél.

Mivel Tánecses Mihály hatalmas mozgató volt a nemzeti önérték és a népművelődés szellemének terjesztésében, s egyes művei magasra segítették emelni a felvilágosultság és hazaszeretet fákláját, ajánlom ezek megszerzését az iskolai és népkönyvtárak számára.

331. sz. — Ö Felsőének a es. kir. katonai földrajzi intézet által heliographiaiton legmagasabb engedélyvel készített arezképe Magyarország polgári hatóságai és tanintézetei részére és a es. kir. hadsereg számára megállapított kedvezményes áron rendelhető meg.

Egy példány ára, és pedig az A) diszkidásból, Japán papíron és autographphal, 1 frt. a B) kiadásból, Chinai papíron és ezimmet iskolák és hivatalos helyiségek részére, 50 krajvázár.

Mivel a megrendelések az említett intézethez, a szállítási és csomagolási költségek apasztása céljából lehetőleg összegyűjtve intézendők, felhívom a vallás- és közokt. m. kir. miniszterium folyó évi 420. sz. a. kelt rendelete értelmében, hogy folyó évi június végéig értesítsen az iránt, hány példányra lenne szüksége ezen mindenik tanterembe szükséges arezképből.

Rimaszombat, 1886. május 6-án.

Groó Vilmos, kir. tanfelügyelő.

A miskolci kereskedelmi- és iparkamarától.

Értesítés.

199. sz. — A nagym. földművelés-, ipar- és kereskedelemügyi miniszterium kezdeményezésére „Az osztrák-magyar monarchia kiviteli ezimmetára” című munkának szerkesztése van folyamatban, melynek ezéja: terményeinket és ezikkeinket a külföldi piacokon megismertetni.

A mű, esoportok szerint, történelmi- és gazdaságilag ismertetni fogja az iparágak fejlődését, az ipartelemek s kivittel foglalkozó kereskedői házak névszerint felsorolásával.

A kiviteli ezimmetárnak fentjelzett hivatására való tekintettel, a nagym. miniszteriumnak 24.461. sz. alatt kelt rendelete folytán felhívjuk a kerület azon ipartelep tulajdonosait, kik a ezimmetára fólveténi ohajtanak, sziveskedjenek megrendeléseikkel és megkereséseikkel Budapestre. a kiviteli ezimmetár szerkesztőségéhez (Ujvilág-utca 14. sz.) fordulni.

Miskolcz, 1886. május 15-én.

A kamara elnöksége:

Radvány István, elnök. Dr. Kovács Gyula, titkár.

A miskolci kereskedelmi- és iparkamarától.

Értesítés.

209. sz. — Dr. Ballagi Béla, a kereskedelmi miniszterium segédfogalmazója „Az ipartörvény magyarázata” ezimmet, az 1884. évi XVII. törvényezikkbe foglalt ipartörvény értelmezése és gyakorlati alkalmazása iránt, egy minden tekintetben figyelemre méltó művet irt és boesátott köz-forgalomba.

E mű magában foglalja az említett t. ezikk végrehajtása iránt kibocsátott összes rendeleteket és elvi jelentőségű miniszteri határozatokat, minél fogva az, az iparhatóságoknak, ipartestületeknek, valamint egyes iparosoknak is hasznos utmutatásul szolgálhat.

Ennél fogva az említett műnek megszerzését legmelegebben ajánljuk az érdeklődők figyelmébe.

A mű a Franklin-társulat kiadásában jelent meg, 368 oldalt tartalmaz és egy példány ára 2 frt 50 kr.

Miskolcz, 1886. május hó 25.

A kamara elnöksége:

Radvány István, elnök. Dr. Kovács Gyula, titkár.

A miskolci kereskedelmi- és iparkamarától.

Értesítés.

210. sz. — A magyar kereskedő- ifjak második országos értekezletének végrehajtó- bizottsága értesítette kamaránkat, hogy a magyar kereskedő- ifjak második országos cogressusa a f. évi pünkösdi ünnepek alatt, azj az június hó 13. és 14-ik napján Szegeden taratik meg.

Miről az érdekelte köröket azou felhívással értesítjük, miszerint a cogressuson résztvenni ohajtók, f. hó végeig, hivatalos helyiségükben személyesen vagy írásban jelentkezenek, hogy az elszállásolás iránt az intézkedések idejekorán megtétehesenek.

Miskolcz, 1886. május hó 25.

A kamara elnöksége:

Radvány István, elnök. Dr. Kovács Gyula, titkár.

A rimaszombati meteorológiai állomás megfigyelései 1886. május 27—június 2. napjain.

Műszerek: 1224. számú Kappeller-féle barometer; 716. és 717. számú Kappeller-féle hőmérők; szélvitorla, esőmérő.

Megfigyelési idő: reggel 7-, délután 2-, este 9 óra.

A barometer állása ugyanaz órákban (0-ra redukált légnyomás) a 700 milliméteren felül:		A száraz hőmérő (Celsius szerint) állása ugyanakkor:	
27-án 41 ₆	41 ₁	40 ₂	27-án 15 ₃₀
28-én 41 ₅	41 ₆	41 ₄	28-én 16 ₃₀
29-én 43 ₂	43 ₅	42 ₀	29-én 16 ₀₀
30-án 42 ₉	42 ₀	41 ₆	30-án 20 ₀₀
31-én 42 ₃	42 ₈	42 ₁	31-én 18 ₀₀
1-én 42 ₁	40 ₈	40 ₂	1-én 18 ₅₅
2-án 41 ₂	40 ₃	40 ₀	2-án 18 ₀₀

Heti közép légnyomás: 745₇ mm.   Heti közép hőmérséklet: 23₃₃ C°.

Páranomás milliméterekben:		Nedvesség százalékokban:	
27-án 11 ₇	10 ₂	19 ₂	27-án 90
28-én 11 ₆	8 ₄	11 ₁	28-én 81
29-én 10 ₆	12 ₃	11 ₈	29-én 78
30-án 12 ₄	12 ₆	10 ₈	30-án 68
31-én 12 ₆	13 ₆	11 ₂	31-én 82
1-én 13 ₅	12 ₇	19 ₄	1-én 84
2-án 12 ₈	12 ₈	12 ₆	2-án 78

Heti közép: 12₇ mm.; — 60%.
E héten felhőtlen nap egy volt; derült öt; a felhők alakja: halmos hatszor, réteges kétszer, fűrtréteges kétszer, fűrthalmos kétszer lett megfigyelve.

Csapadék (május 31.) alakja: eső=0₈ mm.
Szél megfigyelve 13-szor: még pedig K=1-, DK=2-, D=2-, DNY=6-, Ny=2 ízben. 1 foku 6-szor, 2 foku 6-szor, 3 foku 1-szer.

Virágzik: a beléndfü, pipacs, a rozs, a málna.
A fák közül a gleditica, az akác, s a platánok is teljesen kifejték lombjukat.

Rimaszombat, 1886. június 3.   Fábry János.

Felelős szerkesztő: LÖRINCZY GYÖRGY.

Nyilttér.)*

Nyilatkozat.

Alólírottak dr. Hampel József megbízásából és nevében Gál Bélát az általa e hó 23-án elkövetett becsületbeli sértésért elégtételadásra szólítván fel; az általunk, mint a sértett fél részéről jogosan és szabályszerűen előterjesztett feltételeket határozottan visszautasította, mit az elégtétel megtagadásával ezennel egyenlőnek nyilvánítunk, az ügy részünkről befejeztett. — Ratkón, 1886. május hó 27-én.

Král Károly.   Saxinger Ottó.

*) E rovat alatt közlöttekért nem vállal felelősséget a Szerk.

Magán-hirdetések.

Haszonbéri hirdetmény.

721. sz. — Rimaszombat r. t. város tulajdonához tartozó, a m. kir. földműves iskolával közvetlenül határos, a várostól mintegy félórányira fekvő gazdaságilag teljesen felszerelt „Pendeles” pusztai birtok: mely áll 439 hold szántóföld, 166 kaszás rétből, 500 hold erdőterületen gyakorolható legeltetési jog és ugyanazon területen a gubacs és makktermésből, folyó évi június hó 15-ikének délutáni 3 óráján városunk közházánál folyó évi szeptember 29-étől számitandó 6, esetleg 9 évre nyilvános árverés útján haszonbérbe fog adatni. Mikorra érdekelt felek azzal hivatnak meg, hogy a 439. sz. alatt közzétett, bérleni kívánókra előnyösen módosított árverési feltételek addig is a jegyzői hivatalban megtekinthetők.

Kelt Rimaszombat város képviselő testületének 1886. évi május hó 24-én tartott közgyűléséből.
Szabó György, polgármester.

Magyarország leghiresebb s legszén-savdúsabb ásvány vize, a

SZOLYVAI

mely savanyúvíz, borral vegyítve, a legkellemebb üdítő italt nyújtja; gyomor- és idegbajokban gyors és kitünő segélyt ad; tüdő-, hörghántalmaknál, hugycsőhólyag hurutoknál és járványos betegségek alkalmával kitünő gyógyszer képez, — mindenkor megrendelhető

MARSALKÓ KÁROLY

munkácsi uradalmi ásványvizbérlnél Nyiregyházán; s kapható jelesb gyógyszerárakban, fűszerkereskedésekben és vendéglőkben is.

Egy 9 és fél éves, sötét-pej, herélt **tiszti háti-ló** eladó. — Tudakozódhatni Rimaszombatban a „zöldfai” laktanyában.

Tűzifa eladás.

A Borbély László ur jánosii erdejében ötszáz köb öl (500) vegyes száraz fa eladó, — a venni szándékozók bővebb értesítést kaphatnak Jánosiban br. Nyáry Sándor urnál vagy Molnár József ügyvéd urnál Rimaszombatban.

ANDRIK SÁMUEL,
kályhagyára
Tamásfalán, (u. p. Rimaszombat.)

Van szerencsém a nagyérdemű közönség becses tudomására hozni, hogy Tamásfalán (saját házamban) mindenféle alaku, nagyságu és színű, saját gyártmányu s köszennel is fűthető kész, raktáron levő **cserépkályhák** nagy választékban, jutányos áron mindig kaphatók. — Megrendelések pontosan teljesíttetnek.

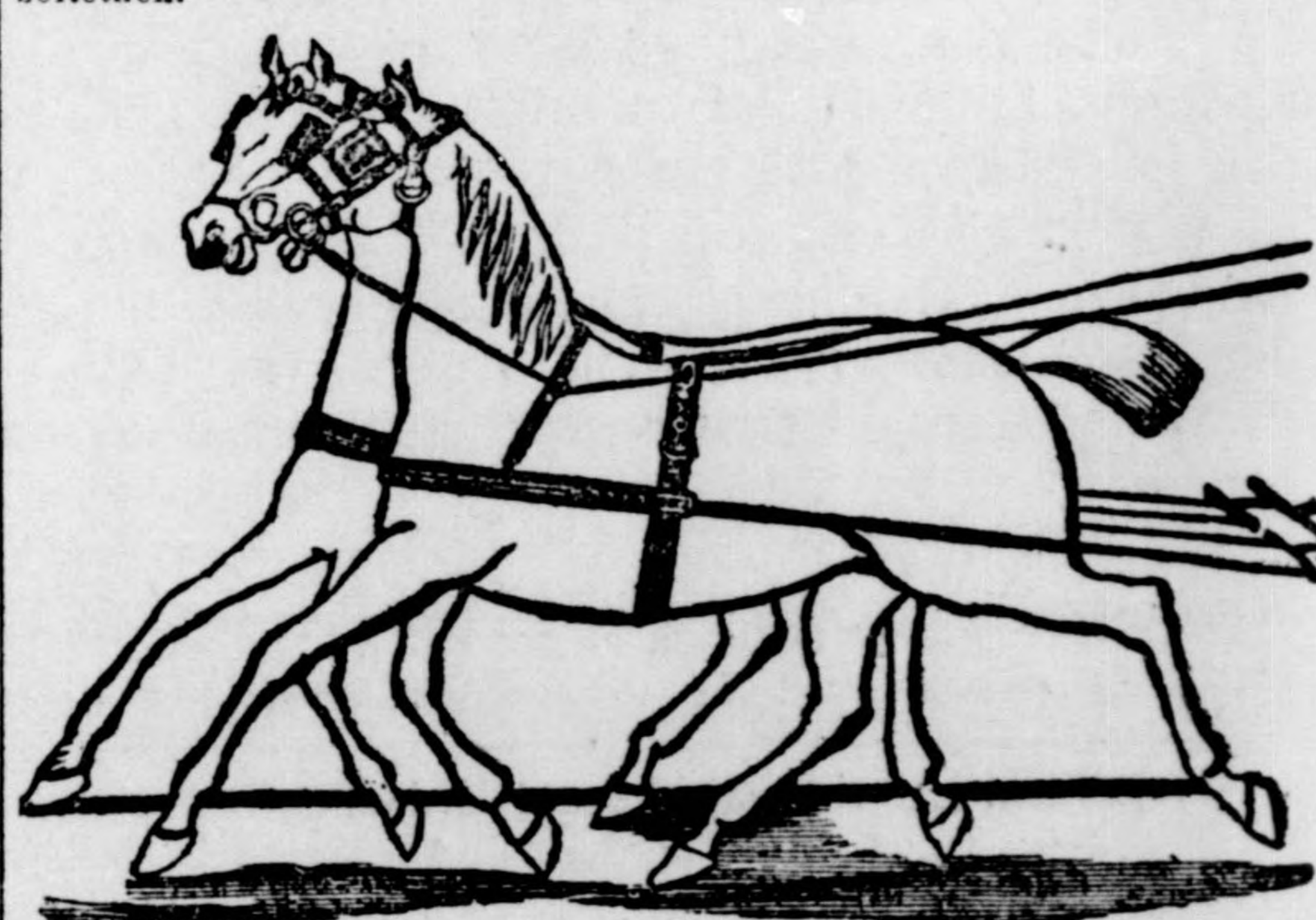
4—*   **Andrik Sámuel.**

TRUBINT LUKÁCS

szíjgyártó-mester Rimaszombatban.

Alulírott, ki Budapestén az országos hiru Mausehön-féle üzletben mint első segéd több éven át foglalatokodtam, és az 1885. évi országos kiállítás alkalmával mint jury-tag működtem, ajánlom kellően berendezett szíjgyártó üzletemet, minden e szakmába vágó ezikkeben, ugymint: koeszó-lószerszámok minden izlésnek megfelelő alakban és árban, továbbá nyergék s ahhoz tartozó lovaglóló-szerszámok, istálló-szerek, mindennemű acélszabák, jómínőségű vadásztáskák, utazó-böröndök é. iskolai könyvtáskák, lovaglóló-, vadász- és hajó-ostorok, lótakarók és pokröczok, különleges bőr-pénzserények, sarkantyúk, angol ló-orvosságok, ló- és tisztító-kéfek s egyéb löszerszám s nyerg-tisztítószerek, hámkra ezimer- és monogrammok.

Nemkülönbén a es. kir. és a m. kir. honvédség katonai tisztikar szabályszerű nyereg-szerszámai rendelés után legpontosabban eszközöltetnek.

Figyelmeztetem még a nagyérdemű közönséget arra, hogy ismert egyéneknek 4 havi hitelt nyitok, sőt havi részletfizetéseket is elfogadok. Elvállalok minden fentemlített tárgyra vonatkozó — mindig újékor fizetendő — javításokat, valamint különleges megrendéseket levél vagy szóbelileg. Pontos és jó kiszolgálásért kezeskedem.

A nagyérdemű közönség szives megrendelését kérve, maradtam tejes tisztellel
3—*   **TRUBINT LUKÁCS,** szíjgyártó.

ÉSZAKMAGYARORSZÁGI
egyesített
köszénbánya és iparvállalat részvény-társulat.

Ajánljuk
kitünő minőségű hazai köszénterményeinket gyári-, gazdasági- és házi ezélokra a legjutányosabb árak mellett.

Rendelményeket kérjük központi irodánkba Budapest, Erzsébet-tér 3. szám alá intézni.
9—10   **Az igazgatóság.**